

Секція 6

Тенденції розвитку фізичної культури і спорту в Європі XIX–XX ст.

КОНЦЕПЦІЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРОЦЕСУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ З РІЗНИМ РІВНЕМ ФУНКЦІОНАЛЬНО-РЕЗЕРВНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ

Андрій Андрес¹, Іванна Боднар²

¹ Кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент кафедри фізичного виховання Національного університету «Львівська політехніка», andres-a@ukr.net;

² Доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор, завідувач кафедри теорії і методики фізичної культури Львівського державного університету фізичної культури ім. Івана Боберського, ivannabodnar@ukr.net

Вступ. Інклюзивна (інтегративна) освіта поволі впроваджується у навчальні заклади України. Наявні наукові дані не дозволяють сформулювати модель управління процесом фізичного виховання, що забезпечила б доступність якісної освіти для осіб з різними функціонально-резервними можливостями. Тому не зважаючи на світові тенденції активного поширення інклюзивної та інтегративної освіти, фізичне виховання в Україні залишається сегрегативним.

Методи дослідження: узагальнення даних літератури, системний аналіз, опитування, педагогічні: тестування, констатувальний експеримент; медико-біологічні методи, методи математичної статистики.

Результати дослідження. Нами з'ясовано, що студенти з низькими і нижчими від середнього рівнями функціонально-резервних можливостей суттєво ($p < 0,05–0,001$) відрізняються за низкою соціопсихологічних показників: вони частіше переглядають телепередачі, рідше прогулюються пішки й займаються спортом, менше сплять. Серед студентів із відхиленнями у стані здоров'я спостерігається вища ймовірність куріння і вживання алкогольних напоїв, а також більш ранній початок куріння та вживання алкоголю, що підтверджує їх схильність до ризикованої поведінки та свідчить про знецінення базових екзистенційних цінностей, домінування біологічних потреб, таких як потреби в стимуляції псих-активними речовинами. Їхнє ставлення до фізичного виховання відрізняється суттєво меншим ($p < 0,05–0,001$) бажанням складати нормативи фізичної підготовленості й мати диференційовану оцінку з фізичного виховання, а також меншою кількістю бажаних занять фізичного виховання на тиждень.

У фізичному розвитку достовірні ($p < 0,05–0,001$) розбіжності між студентами з різними рівнями функціонально-резервних можливостей спостерігали за показниками маси тіла, ЖСЛ, сили кисті, низки індексів, величиною індексу соматичного здоров'я, за показниками функціонального стану та його складових (рівня адаптації організму, вегетативної та центральної регуляції, психоемоційного стану). Узагальнення отриманих нами емпіричних даних, а також даних спеціальної літератури, застосування системного аналізу дало змогу розробити структуру і зміст концепції управління інтегративним фізичним вихованням студентів з різними рівнями здоров'я.

Висновки. Результати наших досліджень доповнили дані інших фахівців про особливості осіб з відхиленнями у стані здоров'я. Було встановлено, що студенти з низьким і нижчим від середнього рівнями функціонально-резервних можливостей відрізняються, іноді – суттєво, за низкою показників фізичного розвитку, психічного стану, фізичної підготовленості, рухової активності від колег з вищими функціональними резервами. Вони утворюють групу підвищеного ризику суттєвого погіршення здоров'я, тому потребують підвищеної уваги батьків, педагогів, медичних працівників. Отримані дані дали можливість обґрунтувати зміст та основи управління процесом фізичного виховання осіб з різними можливостями в умовах єдиного процесу навчання. Розроблена нами концепція управління інтегративним фізичним вихованням у ВУЗах розкриває ідеологічні, аксіологічні та гносеологічно-методичні засади, мету, завдання та умови реалізації цих завдань. Вона містить обґрунтовані засоби й форми інтегративного фізичного виховання студентів з різними рівнями здоров'я, зміст його напрямів: здоров'язбережнього, здоров'яформувального, здоров'явідновлювального та адаптивного.